

JACOB KE HARAN–EDIOMI KE MIZPAH
Genesis 29:1-20; 30:25-34; 31:1-24, 36-55
QYQHỌ UKPEP-ŃKPỌ 24 – Eke Ikpọ Owo

IKỌ IBUOT: “Owo eke anamde abiaña, osude nsu, ididuñke ke ufọk mi; enye idisoñọke ida ke iso mi” (Psalm 101:7).

I Isañ Jacob Ndika Haran

1. Jacob osim Haran ke ama ọkọkpọn Bethel, Genesis 29:1-4; 11:31
2. Jacob osobo Rachel ye Laban oruk esie, Genesis 29:5-14; 24:29; 25:20
3. Ediomu ke ufọt Laban ye Jacob, Genesis 29:15-20

II Edidiọn Abasi Emi Ekenode Jacob

4. Edidiọn Abasi osim Laban ke ntak Jacob, Genesis 30:25-30; 18:32
5. Ekikere Jacob ndibahare ufene ukem-ukem, Genesis 30:31-34
6. Eyighe ke uwem Laban ke abaña Jacob, Genesis 31:1-3
7. Abiaña Laban ye se ikoworode inọ owo abiaña oro, Genesis 31:4-10

III Edinyọn Jacob Ńkpọn Haran

8. Abasi ọnọ Jacob uyo ndifiak nnyọn Canaan, Genesis 31:3, 11-13
9. Ufọk Jacob ediana kiet ye ntak, Genesis 31:14-16; 2:24
10. Unyọn emi Laban mikofioke, Genesis 31:17-21
11. Laban ebine ndisio usiene ye nte Abasi ọkọnọde enye ntọt, Genesis 31:22-24, 29

IV Ediomu Ke Mizpah

12. Nnyaña-idem Jacob ke abaña ediwak isua emi enye akanamde utom akpanikọ nte eyen-ufọk, Genesis 31:36-42
13. Laban ọfiok abaña idaha Jacob, Genesis 31:43
14. Ediyọ anyan ediomu mmọ: “Jehovah osuk ekpeme ke ufọt mi ye afo,” Genesis 31:44-55.

SE EKPEPDE EBAÑA

Ke Jacob ama okosobo ye Abasi ke Bethel, ebiet emi ekenyañade ukpọn esie, emi enye okonyuñ ọbode eñwoñọ Abasi, enye ama ọtoñọ isañ esie ndika Haran. Ekedu ñkpọ nte itiat 450, ke ndisaña ke ubom ofum, toñode ke ñkan-ñkuk Canaan, ebiet emi ete esie okoduñde, ndisim Haran, kpa ebiet oro oruk esie eken ekeduñde.

Abraham ama ọdọn eyen-ufọk esie aka Haran ndiyom ñwan nnọ Isaac. Ekedu ke ñkañ edere edem usiaha-utin Canaan, ke ebiet oro Abasi okokode Abraham, ye ke ñkañ edere edem usop-utin isọn Ur, ke ata akpa ebiet oro enye okotode. Ke usuñ isañ esie ndika isọn eñwoñọ, Abraham ama etre ke Haran ke ntak unana nsọn-idem ye mkpa ete esie, edi ke edifiak ntọñọ isañ ndusuk nditọ ete esie ema emek ndisuhọ do. Jacob, ke ini ukut esie, ama afiak ebine nditọ ete esie koro mmọ ema enyene ọyọhọ ukpono enọ Abasi Abraham ekan mme okpono ndem emi ekeduñde ke Canaan.

Jacob ndisobo Rachel ye ete esie Laban, ekedi se itukde owo esit eti-eti. Jacob ama ama Rachel onyuñ onyime nditie nnam utom isua itiba man ada enye nte ñwan esie. Abasi ọkọdiọn enye koro enye akanamde udeme utom esie, onyuñ ọdiọn Laban ñko ke ntak esie. Emi ke idem esie ekedi ndinam akpa eñwoñọ emi Abasi ọkọñwoñode ọnọ Abraham osu. Abasi ama ọdọhọ ete ke iyenam akamba obio oto ke ubon Abraham, onyuñ ọdọhọ Abraham ete ke Imọ iyediọn mmọ emi edidiọnde Abraham ye ubon esie, iyenyuñ isuñi mmọ emi esuñide enye (Genesis 12:3). Mbuk nditọ Abraham, mme Jew, emi edide ata mfri, ye eke mme anditiene Christ, emi edide mfri spirit, owut ke ata ediwak idaha nte eñwoñọ emi ọwọrọde osu. Mme idut ema efik mme Jew, edi ema ekan mme idut oro enyuñ esuan mmọ.

Edi ukem oro ọnọ owo kiet kiet mfin emi ñko. Nnyin ke ata ediwak idaha ikokut ubierikpe Abasi nte osimde mmọ emi efikde enyuñ esuñide nditọ Abasi. Abasi eneñere etiñ enyin ese mmọ oro edidiọnde nditọ Esie, onyuñ ọsuhọ edidiọn Esie ọnọ mmọ, okposuk edi nte mmọ midighe mme anditiene Christ ke idem mmọ.

Ke ikọ Abasi, ebat abiaña esin ke otu ata usuhore ye mbubiam ñkpọ, ndien etiñ ete ke mmọ emi enamde abiaña oro, ke udeme mmọ edidu ke akwa mkpodiọhọ ikañ emi asakde ke nsinsi (Eriyarare 21:8). Jacob ye eka esie ekeda abiaña ebọ Esau edidiọn emi akanade ọnọ enye, ndien ke ntak idiok-ñkpọ emi Jacob ama efehe ọkpọn

ufok aka esen idut. Enye ama obo okposon ufen ke ntak nsu, oro akanam enye awak nditua mkpofioke ke ntak idiok edinam esie.

Edi ufen Jacob ke ndibiaña abiaña ikokureke ke enye ndikokpon ufok ikpon. Ke ini enye odude ke Haran, akana owo efen abiaña enye. Ama akpa enye ediwak isua utom, ikpon, ye okposon ufen, owo itinke-tin ibaña edidianare nkpon ubon esie ke ata ediwak isua. Enye ama otim anam añwaña mme ufen emi enye okobode ke nneme ye ete-añwan esie Laban, ke enye okodohode ete: “Ke uwemeyo mfobu ufiop, ndien ke okoneyo ñwebe tuep; idap mi onyũ atiam mi ke enyin. Mma ndu ntem isua edip ke ufok fo, . . . afo ama onyũ okpuhore utip mi utim ikoduop” (Genesis 31:40, 41).

Nwed Mme Nke esin ekpri uñwana ke mme ufañ nwed ke ukpep-nkpo emi onu nnyin. “Jehovah ese mkpok-inua nsu ke mbubiam: edi mme anam akpaniko enem enye esit” (Mme Nke 12:22). “Ikpe iditebeke ntiense nsu, ndien etin nsu idibohoke” (Mme Nke 19:5). Emi ye mme akpaniko Abasi efen enam añwaña nnyin ufen emi ebetde owo eke esinde akpaniko, edi osude nsu ke ufon idem esie.

Ke ini Abasi ama okokut ete ke Jacob obu ufen nte ekemde ye idiok-nkpo emi enye akanamde mbemiso edisobo ye Abasi ke Bethel, Enye ama odohu enye afiak onyon ke ison Canaan, onyũ onwon ndidu ye enye ke isan oro (Genesis 32:9). Oruk enwon emi ama ofon eti-eti ndida nson Jacob idem ke utu ini emi; ke nditim ntiñ, emi okon enye akwa odudu ke ofuri isan oro, akpan-akpan ke ini enye okokopde ete ke eyeneka esie Esau ke edi ndisobo ye enye ye mbon ekon 400 (Genesis 33:1).

Ke ntak nkari Laban ye edinam esie ye mme afanikon emi ekpesimde Jacob edieke Laban okpofioke abaña unyon esie, akanam Jacob onyon itinke ino ete-añwan esie. Mbemiso Jacob okpon Haran enye ama okop uyo Abasi, emi okon enye odudu adian ye unyime ye ndofesit ye nsoidem emi iban esie ekenode enye. Abasi okonim toto ke eriton, ete ke ñwan ye eren eyekpon ufok ete ye eka ke ini ema ekenam ndo ekediana enyũ ekabare edi kiet, ndien ke ntak emi ikpon, Jacob ama enen ndikpon Haran.

Laban ekebine mbio emi ye esit ndisio usiene, edi Abasi ama onon enye ntot mbemiso enye okosim mmu, ete okunam mmu idiok-nkpo. Rachel ama oyip mme abasi ete esie, ndusuk enye ekekere ete ke mmu enyene ndibe odudu emi ekemede ndiyarare nnu Laban ebiet eke mmu edude, man enye osop osim mme imu. Jacob ikofioke ibaña ino emi Rachel okoyipde, ke ini enye akasuade onu ete-añwan esie ke edidori mmu iku. Ke uko unana ndudue esie, Jacob ayak eduore mmu, onyũ ekpe ebire ete edieke kiet ke otu mme imu eduede, yak ewot enye. Ke mfoniso Rachel ye Jacob, mmu ikekwe mme abasi oro, ke ntre owo ikowotke Rachel. Ndusuk Jacob ikofioke ite ke edi ñwan ima imu ekedue nkpo emi; edi ke ofuri nkpo-ntibe emi nnyin imokut ubu Abasi. Jacob okoson eyire man anyaña idem esie ke ndudue emi enye mikofioke, ndien Abasi ama okpono enye, edi idiok owo iditreke ndibu ufen, okposuk edi owo midionke anam idiok oro. Edi uwut-nkpo ete ke Rachel ama akpa ke ata esesit ini ama ekebe, ndien enwon Jacob ama osu, okposuk edi nte enye mikofioke ntak mkpa esie. “Enyin Jehovah esañade ke ofuri ererimbot” (2 Chronicles 16:9), ndien baba nkpo kiet ikemeke ndidibe ke enyin nduore Esie.

Utut ebuana Laban ye Jacob edi ediomu oro ekenamde ke Gilead. Edion emi nte ediomu oro ekenamde ke Mizpah, sia emi edide nyin efen emi ekenode efak oro. Esiti iku enwon emi ke ediwak ini ke ini mme owo ediañarede ekpon mbon ima mmu, nte nkpo eriti ima ye edidiana kiet emi adade esit mmu adian otu kiet. “Jehovah osuk ekpeme ke ufot mi ye afo, ke adañemi kiet mikwe aba kiet.” Ke adañemi mmu ema ekenam ediomu ke ufot mmu ema, Laban ye Jacob esin itiat ndiwut ubahare emi odude ke ufot mmu. Ikanaha nte ebe adaña oro ekenimde ekenam kiet eken idiok-nkpo mme unan nte usiene ke nkpo emi ama ekebe. Ekedi nkpo eriti ke ufot mmu.

Ekikere emi odotde nditi ndian ye ediomu oro ke Mizpah edi ukpuhore emi odude ke enye ye mme ediomu mme, mme enwon eken emi mmu ekenamde ke isua 20 emi ekebede. Ekenam mme ediomu eken nte owo ye owo; ndien, kpa nte mme ediomu mfin mmu ema ebiana ke ndo-ndo oro enamde mmu. Edi ke ini enye emi mmu ema ekut ete ediomu emi ekedi akpan-nkpo, enyũ eyom Abasi edi ntiense ke ufot mmu, oro edi, eda Abasi esin ke edinam emi. Laban ama osobo ye Abasi Jacob onyũ ofioke ete ke Enye edi Abasi emi osode ke odudu, ukeme ye edinen ikpe. Enye ama onu Abasi itie ke uwem esie ke ini enamde ediomu emi, ndusuk adaña nte okotim odotde nko. Ediomu emi, nte nnyin ifioke, ikabiarake ikonyũ ikpuhokere emi owutde ete ke mme uduak emi enamde esio nda-usuñ Abasi efep iditreke ndibiara, edi mmu oro edade unwan ye nda-usuñ Esie enam enyene ndikut unen.

MME MBUME

1. Nso idi ntak emi Jacob ekfehede aka Haran?
2. Nso ebuana ke Laban ekenyene ye Jacob?
3. Nte uwem Jacob idahemi enyene ukpuhore oto ke enye ndisobo ye Abasi ke Bethel?
4. Ke ewe usuñ ke Abasi akada ɔdiqñ Jacob ke ini enye odude ke Haran?
5. Ke ewe ini efen, anie ñko akada isañ aka ufok Laban ke Haran?
6. Ke nso utq usuñ ke nnyin ikeme nditiñ nte ke ufen oro Jacob ɔkɔbɔde ke Haran okoto akani edu uwem esie?
7. Ke odudu ewe ke Jacob ɔkɔkpɔñ Haran?
8. Nso ke iban Jacob ekenam ke ini Jacob ɔkɔdɔhɔde mmɔ ete ke imɔ imɔñ ikpɔñ isɔñ emana ye obio mmɔ?
9. Nte Laban ama onyime ke akpa ifet ndiyak Jacob ɔnyɔñ?
10. Tiñ mme ñwɔrɔ-nda ikɔ oro ekedade esɔñɔ ediommi ke Mizpah.